

Protokoll Landsbygdsnätverkets styrgrupp

22–23 februari 2024

Tid: 9.00-12.00 den 22 och 23 februari

Plats: Digitalt möte

Närvarande:

Tjitte de Vries, Jordbruksverket (från kl. 10.00 dag 1)
Anders Johansson, Coompanion
Christina Milén Jacobsson, Hushållningssällskapens förbund
Fredrik Rangstedt, Naturvårdsverket
Håkan Schröder, SLU
Irene Oskarsson, Hela Sverige ska Leva
Jørgen Korning, RISE
Louise Karlberg, Naturskyddsföreningen
Lovisa Westling, Lokal utveckling Sverige
Nina Elmsjö, Länsstyrelserna
Per Johansson, Tillväxtverket
Ronja Björkqvist, LRF Ungdom (medverkade del av mötet dag 1)
Sofia Björnsson, LRF
Teija Aho, SFPO
Wenche Hansen, Matfiskodlarna

Adjungerade

Lena Callisen, Jordbruksverket (punkt 7)
Anna Wikström, Landsbygds och infrastrukturdepartementet (punkt 7)
Maria Ahlsved, Landsbygds och infrastrukturdepartementet (punkt 7)
Hanna Wessling, Landsbygds och infrastrukturdepartementet (punkt 7)

Kansliet

Ulrika Holmgren, Landsbygdsnätverkets kansli
Anna Hedberg, Landsbygdsnätverkets kansli
Carl Dahlberg, Landsbygdsnätverkets kansli (punkt 10)

Anmäld frånvaro

Svante Kaijser, Ekologiska Lantbrukarna

1. Mötets öppnande

Tjitte de Vries öppnade mötet och hälsade deltagarna välkomna.

2. Val av sekreterare

Anna Hedberg utsågs till sekreterare för mötet.

3. Val av justerare

Christina Milén Jacobsson utsågs till att justera dagens protokoll.

4. Föregående protokoll

Styrgruppen beslutade att lägga protokollet till handlingarna.

5. Lägesrapport och måluppföljning

Utfifrån utskickad lägesrapport lyfte Anna Hedberg några av de aktiviteter som Landsbygdsnätverket genomfört under perioden, inom de tre områdena Hållbara livsmedelssystem, Landsbygdsutveckling genom Leader och Bistå förvaltning av programmen.

Landsbygdsnätverkets medverkan vid Landsbygdsriksdagen i Nyköping den 24–26 maj presenterades. Nätverket kommer medverka med egen monter, samt som arrangör/medarrangör av tre seminarier. Sofia Björnsson berättade om seminariet ”Jordbrukets gröna omställning – vem har ansvar och vem ska betala?” och Teija Aho meddelade att hon kommer medverka i seminariet ”När krisen kommer – Fiske och vattenbruk som kylskåp i beredskapstider”. Per Johansson berättade att flera från Tillväxtverket kommer medverka i seminarium om den nya landsbygdspolitiken.

Styrgruppen tittade även på matrisen med måluppföljningen, där mallen nu innehåller aktiviteter för hela perioder (dvs. från och med januari 2023 och fram till den 11 februari 2024).

Frågor från styrgruppen handlade om omfattningen för aktiviteter inom miljöområdet, och att det vore önskvärt med fler aktiviteter i kolumnen ”Förståelse och kunskap om målkonflikter och samspel mellan exempelvis konkurrenskrafts- och miljö- eller klimatmål samt hur de vägs samman och skapar synergier”.

Styrgruppen beslutade

att lägga rapporten till handlingarna.

6. Ekonomisk lägesrapport

Ulrika Holmgren presenterade den redovisning för 2023 som nyligen har lämnats till Regeringskansliet. Sammantaget ligger kostnaderna ca 1,5 miljoner kronor under budget, vilket beror på att flera verksamheter startade upp under 2023. Kanslikostnaderna däremot ligger över budget, delvis p.g.a. extra bemanning för att genomföra Landsbygdsveckan. Ulrika förtydligade att sättet att redovisa på är

överenskommer med Regeringskansliet, och att det skiljer sig från tidigare på grund av att Jordbruksverket nyligen har lagt om sin kontoplan.

Styrgruppen frågade hur det kommer sig att vissa delar av verksamheten har så pass lågt nyttjande av budgeten (Hållbara gröna näringar, Hållbara blå näringar, MATtanken), medan andra delar (t.ex. Leader) ligger i fas. Några i styrgruppen påpekade att den generella landsbygdsutvecklingen behöver mer utrymme än vad som är möjligt inom strategiska planen för GJP.

Styrgruppen beslutade

att lägga rapporten till handlingarna.

7. Information från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Förvaltningsmyndigheten

Anna Wikström från LI-departementet:

- Arbete med GJP i nästa period ("CAP28"), Regeringskansliet arrangerar en hearing i eftermiddag. Vill ha synpunkter på hur GJP ska utvecklas, vilka förändringar som behövs. EU-kommissionen förväntas lämna förslag på lagstiftning våren 2025, har inbjudit till flera s.k. technical workshops. Det har varit två sådana workshops redan, nästa handlar om "rural areas" och är i april, därefter en om "governance" som också är i april. Regeringskansliet har tagit fram en ståndpunkts-promemoria, som har skickats ut inför hearingen. Jordbruksverket gör ett stort arbete och tar fram underlag inför CAP28.
- Uppdrag till Statskontoret att se över vissa funktioner inom Jordbruksverket, bl.a. Landsbygdsnätverkets arbete och projektmedel som används inom myndigheten.
- Det kommer vara ett informationsmöte den 18 april om arbetet med Livsmedelsstrategin 2.0. Mötet planeras nu, save-the-date skickas ut inom kort.

Sofia Björnsson förtydligade att även civila dialoggrupper är inbjudna till EU-kommissionens workshops, samt att den första workshopen var i december på tema "resilience".

Maria Ahlsved från LI-departementet:

- Sammanhållningspolitiken: Belgien leder förhandlingarna om den nya politiken och framtida strategiska prioriteringar. Det finns en högnivågrupp som leds av EU-kommissionär Elisa Ferreira. Nionde rapporten om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning presenteras inom kort – rådslutsatser väntas i juni.

- Landsbygdspolitiken: Översyn av den nationella politiken pågår. Regeringskansliet kommer medverka vid ett seminarium om detta under Landsbygdsriksdagen, tillsammans med Tillväxtverket. SLU tar inom ramen för Uppdrag Landsbygd fram policyrelevanta kunskapsunderlag inom flera områden, bl.a. energi, kompetensförsörjning och beredskap. Maria och Magnus Kolsjö från departementet medverkade vid möte i februari med analysgruppen Stärkt landsbygdsperspektiv, och berättade om arbetet med den nya landsbygdspropositionen. De vill gärna ha inspel från den gruppen och även från analysgruppen Hållbara gröna näringar.
- Utredning ska tillsättas om regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken – regeringen vill titta på politikområdena tillsammans. Det kommer också bli ett underlag till översynen av landsbygdspolitiken.
- Skogsutredning: En särskild utredare (Göran Ölander) har utsetts som ska se över den nationella skogspolitiken.

Ulrika Holmgren berättade att ett kommande avsnitt av Podden Landet kommer handla om översynen av landsbygdspolitiken, och att landsbygdsministern kommer medverka.

Hanna Wessling från LI-departementet:

- Fiske- och vattenbruksutredningen: Utredningens delbetänkande remitteras inom kort, slutredovisning senast 29 november i år.
- EU:s system för fiskerikontroll: En reviderad kontrollförfordning är antagen. Ny lagstiftning rör 70% av dagens regleringar och kommer införas i etapper fram till 2028. Det handlar bl.a. om övervakning av fångst, även fritidsfiskare påverkas. Mer information finns hos Havs- och vattenmyndigheten.
- Investeringar i vattenbruk: Beslut om förordningsändring togs den 15 februari, träder i kraft den 1 april. Jordbruksföretag kan nu få stöd för investeringar i vattenbruk.

Lena Callisen, Jordbruksverket:

- Landsbygdsprogrammet: Kan betala ut medel fram till 2025 – 98% beviljat och 91% utbetalt hittills.
- Strategisk plan för GJP: Har betalat ut 16% så här långt, då är inte de stora jordbrukarstöden med (de kommer i mars). Den första årsrapporten är inskickad till KOM, den skickas in i februari varje år. Det är god måluppfyllelse för de arealbaserade stöden, nätverket informerar vid behov vilket är uppskattat och bör ge resultat med fler ansökningar.
- Projekt- och investeringsstöd (PoI): Det flyter in ansökningar, stödmyndigheterna jobbar hårt med handläggning. Det är en utmaning med parallella program igång samtidigt. IT-stöden fungerar, även kontroller som är igång. Kvalitetsbedömning kommer att lämnas in i tid. Det finns utmaningar

med digital markuppföljning – viktigt att hålla god kvalitet. Det behövs fler kontroller av landskapselement, Jordbruksverket upphandlar tjänst för detta.

- En omorganisering har genomförts; det fanns tidigare en stor EU-stödavdelning som nu är uppdelad på tre enheter. Maria Gustafsson är enhetschef för den nya vattenbruks- och fiskerinäringsenheten, som finns på Jordbruks- och analysavdelningen
- Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet: Det tidigare beslutsstoppet har hävts, generellt är det bra söktryck. Fyra åtgärder är stängda på grund av medelsbrist.

En fråga från styrgruppen handlade om ärendebalanser och handläggningstider för Leader, och om det finns en plan för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna.

8. Status analysgrupper

Anna Hedberg rapporterade om arbetet i analysgrupperna AKIS, Hållbara gröna näringar och Stärkt landsbygdsperspektiv.

AKIS

Analysgruppen ska identifiera och avgränsa behov eller utmaningar inom temaområdena Gemensam kunskapsutveckling och kommunikationssamordning samt Internationellt samarbete och nätverkande om utveckling av AKIS-metoder. Gruppen har jobbat med en skrivelse till Regeringskansliet, ”Stärkta gröna näringar genom synkroniserad utveckling regionalt och nationellt”, nu jobbar en utförargrupp med att föreslå hur det kan genomföras. Mötesplats AKIS genomförs den 14 mars, programmet innehåller bl.a. lägesrapporter från kunskapsnaven och workshop om hur vi ska jobba kommande år för att utveckla AKIS i Sverige

Hållbara gröna näringar

Analysgruppen ska identifiera och avgränsa behov eller utmaningar inom temaområdena Hållbart företagande med särskilt fokus på miljö och klimat, Nyföretagande och ägarskiften samt Attraktiva näringar – kompetensförsörjning, arbetsmiljö och jämställdhet. Gruppen har träffats i Stockholm för ett tvådagarsmöte med utbildning om ungdomsperspektiv samt workshop för att prioritera bland behov och utmaningar att arbeta vidare med i utförargrupper. Nu startas fyra utförargrupper: Framtida livsmedelsproduktion och stödsystem, Kompetens och livslångt lärande, Attraktiva näringar, Ägarskiften – innovativa lösningar.

Stärkt landsbygdsperspektiv

Analysgruppen ska identifiera och avgränsa behov eller utmaningar inom temaområdet Ökad samverkan för stärkta landsbygdsperspektiv hos offentliga aktörer. Gruppen har träffats för en fysisk träff, där man hade workshop om behov och utmaningar kopplat till temat. Vid träffen medverkade också Regeringskansliet med en presentation av arbetet med den nya landsbygdspropositionen. Under våren kommer analysgruppen jobba med ett case om landsbygdsintegrering i Norrtälje kommun.

Christina Milén Jacobsson nämnde särskilt att utbildningen om ungdomsperspektiv som MUCF erbjuder är intressant och värdefull för att grupper att genomföra. En fråga från styrgruppen var hur sammansättningen av medverkande i utförargrupper går till. Anna berättade att analysgrupperna tar fram förslag på medverkande och att vi helst vill ha någon från analysgruppen med i varje utförargrupp. Förutom det så vill vi engagera fler av nätverkets medlemmar i utförargrupperna, och kommer bland annat att bjuda in via nätverkets nyhetsbrev. Christina poängterade vikten av att involvera medlemmarna, så att fler ska få möjlighet att vara aktiva i nätverket. Sofia fyllde på med att det finns många bra idéer på utmaningar att ta sig an framöver och att analysgruppen Hållbara gröna näringar gjorde tuffa prioriteringar under workshopen den 1 februari.

9. Utvärdering Landsbygdsnätverket – hur går vi vidare?

Ulrika Holmgren inledde med att repetera summering av utvärderingen och vad styrgruppen lyfte vid förra styrgruppsmötet samt vad som är åtgärdat sedan utvärderingen genomfördes och medskick från nätverksskansliet.

Styrgruppen fick därefter diskutera i grupp och lista förslag på åtgärder.

Vad är viktigast att förändra – på kort sikt?

- Behåll befintlig aktivitetsplan under längre period än två år.
  - Justera befintliga mål i aktivitetsplan
  - Delmål med kortare tidsperspektiv.
  - Hantera prioriteringen om målkonflikter integrerat.
  - Smalna av mål för analysgrupper.
  - Avgränsa mål vid inrättande av analys- och utförargrupper
  - Ej fler mål – svårt att utforma kvalitativa mål
- Arbeta genom andra för att nå den breda allmänheten
  - Använd Leader i högre utsträckning för att nå ut
- Behåll bredden i Landsbygdsnätverket
  - Tydliggör beroende av varandra - tydliggöra
  - Ska kunna prata bred landsbygdsutveckling
  - Behöver landa i balansen 80–20 – utifrån befintlig finansiering är det så det fungerar men vi hur länkar vi mellan lantbruk, landsbygd och blå näringar? Att hitta bryggan mellan - det är inte olika saker. En insats i produktionen spillover på landsbygden och tvärt om.
- Arbeta för att värva fler medlemmar
  - Tänk bredd när vi ”värvar” medlemmar
  - Arbeta proaktivt för att engagera medlemmar

- Fånga upp ex passiva medlemmar i analysgrupper när de behövs.
  - Se över information och möjligheter utifrån små organisationer. Här kan vi behöva jobba lite extra.
  - Dialog med grupperade medlemmar bra!
  - Identifiera viktiga målgrupper
- Tydliggör styrgruppens roll och huvuduppgift
    - Syfte och mål. (Balans mellan landsbygd och lantbruk)
    - Följ mål, ekonomi, förutsättningar att andra kan verka)
    - Möjligheter att vara delaktiga.
    - Arenor för styrgruppens informationsspridning

Vad är viktigast att förändra - på längre sikt?

- Ta fram mål/aktivitetsplan som gäller hela programperioden
  - Genomför omfattande medlemsdialog inför varje programperiod.
  - Gör mindre revideringar årligen
- Medverka till dialog om nätverkets uppdrag
  - Uppdraget är för brett för den kostym vi har.
- Verka för att Landsbygdsnätverket har finansiering som möjliggör en bredare verksamhet än utifrån strategisk plan.
  - Kan analys/utförargrupper bidra till att söka annan finansiering?
  - Landsbygdsutveckling hänger ihop – se helheten.
- Stärk den regionala förankringen
  - Saknas pengar till detta (kan Tillväxtverket hjälpa till?).
  - Handlar mycket om hur vi kommunicerar vad vi gör (gröna klustret gör redan mycket).
  - Olika behov finns i olika regioner, finns det någon sammanfattning över regionala skillnader (i CAP finns)?
- Se över målstruktur
  - Olika målområden behöver vara mer kopplade till varandra, mycket stuprör nu.
  - Arbets- och analysgrupper behöver bli mer horisontella.

10. Fördjupning Hållbara Blå näringar

Carl Dahlberg, som är projektledare för Hållbara gröna näringar, berättade om verksamheten (presentationen bifogas).

Tjitte tackade för en bra presentation. Styrgruppen uttryckte att det är imponerande med allt som pågår inom Hållbara blå näringar. En fråga från styrgruppen handlade om hur man samarbetar med länsstyrelser, regioner och kommuner. Carl berättade att länsstyrelserna är med i arbetsgruppen (två representanter samt att ordförande är från Länsstyrelsen Gotland), sen är kommuner och länsstyrelser med i flera av aktiviteterna som arbetsgruppen arrangerar. Medverkan vid länsfiskekonferensen är ett exempel på samverkan. Det är också en utförargrupp om statlig samverkan under uppstart – där är länsstyrelserna, HaV, SLU och Jordbruksverket med. Ett annat exempel är Leader, där kommuner medverkar i det blå nätverkssamarbetet.

En annan fråga från styrgruppen var hur man jobbar med miljöutmaningar kopplat till fisk och vattenbruk, t.ex. med problemen i Östersjön med bestånden och bottentrålningen. Carl berättade att projektet genomför aktiviteter som medlemmarna och arbetsgruppen står bakom; hållbarhetsfrågorna är centrala och finns med på många olika sätt. Ett exempel är nästa avsnitt av podden Landet, som handlar om fisken i Östersjön, med koppling till konsumtion, miljö och hållbart fiske.

Styrgruppen undrade också var potentialen till produktionsökningar finns inom de blå näringarna. Carl redogjorde för att det finns stora möjligheter för vattenbruket, men också utmaningar gällande tillstånd m.m. På fiskesidan är det stora problem med bestånden i Östersjön men i sjöarna finns större möjligheter att öka uttaget. Och mer fisk från Östersjön skulle kunna användas för konsumtion - idag går mycket till t.ex. fiskmjöl/foder.

Teija Aho förtydligade att testströmmarna bör stanna i Sverige i stället för att de exporteras, det är en pusselbit för att öka självförsörjningen av livsmedel. Hon berättade också att många miljö- och hållbarhetsfrågor kommer att tas upp på Fiskeforum den 6–7 mars.

En annan fråga från styrgruppen handlade om fiskens livsmiljö och fiskhälsa. Wenche berättade att fiskhälsa och välfärdsfrågor är aktuella, t.ex. har Matfiskodlarna tagit fram branschriktlinjer där de delarna ingår. Så även om det inte finns aktiviteter inom det området i arbetsgruppen, så jobbar branschen mycket med frågan. Carl avslutade med att säga att inom nätverket jobbar vi mer övergripande med de här frågorna.

Styrgruppen tackade Carl för en intressant programpunkt.

11. Beslut – Förändringar utifrån utvärderingen av Landsbygdsnätverket

Ulrika inledde med en kort återkoppling till genomgången om utvärderingen och övningen som styrgruppen gjorde dag 1. Kansliet ska rapportera till Regeringskansliet om eventuella åtgärder med anledning av utvärderingen

En kommentar från styrgruppen var att det är bra att ta om hand resultaten från utvärderingen, men att det också är viktigt att veta varför vi gör förändringar.

Workshopen om utvärderingen resulterade i följande prioriteringar:

På kort sikt

- Behålla befintlig aktivitetsplan under mer än två år.
- Tydliggöra styrgruppens roll och huvuduppgift

På lång sikt

- Ta fram mål/aktivitetsplan som gäller hela programperioden
- Medverka till dialog om Landsbyggsnätverkets uppdrag
- Verka för att Landsbyggsnätverket har finansiering som möjliggör bredare verksamhet än utifrån strategisk plan.

Styrgruppen beslutade

att arbeta enligt prioriteringarna ovan.

12. Beslut om nya medlemmar

Ulrika gick igenom vad det står i stadgarna om medlemskap i nätverket.

Fyra ansökningar har kommit in: KRAV, Regenerativt Sverige, Svenskt Friluftsliv, Högskolan i Halmstad. Kansliet förordar bifall för alla fyra.

Styrgruppens kommentarer var bland annat att vi tidigare har godkänt medlemskap för regionala högskolor, att det finns ett värde i att den typen av aktörer har medlemskap. Det var också funderingar kring att KRAV presenteras som en kontrollförening för ekologisk produktion, vilket flera menade inte stämmer längre.

Styrgruppen beslutade

att godkänna KRAV, Regenerativt Sverige, Svenskt Friluftsliv och Högskolan i Halmstad som medlemmar, utifrån kansliets rekommendationer

13. Beslut - Process aktivitetsplan 2025–2026

Ulrika inleder med att tydliggöra att under den här punkten ska själva processen beslutas, frågan har berörts på olika sett under tidigare dagordningspunkter. Kansliet kommer göra ett förberedande arbete och tar fram underlag, sen kan det behövas 3–4

möten för gruppen som tar fram förslag på justeringar. Förslaget kommer att tas upp på kommande styrgruppsmöten och alla ledamöter kommer kunna lämna synpunkter.

Kansliets förslag:

- Att aktivitetsplan för 2025–2026 ska utgå från aktivitetsplan för 2023–2024, och bara innehålla mindre justeringar. Justering av aktivitetsplanen genomförs på styrgruppsmötet den 25–26 september.
- Att Landsbyggsnätverket fångar upp medlemmar nätverksbehov några gånger per år genom en kort enkät, den första under våren 2024.
- Att Landsbyggsnätverket fortsätter att stämma av kontinuerligt med förvaltningsmyndigheten hur nätverket utifrån prioriteringar i aktivitetsplan kan bistå förvaltningen.
- Att styrgruppen utser tre ledamöter som tillsammans med nätverkskansliet, utifrån punkt två och tre ovan, tar fram förslag på justerad aktivitetsplan senast till styrgruppsmötet den 25–26 september.

Synpunkter från styrgruppen handlade om att det är bra att se över behovet av mindre justeringar av målformuleringar, att det är viktigt att säkerställa att det går att nå avsedda mål till 2027 och att det är värdefullt att kunna fortsätta arbeta operativt med att åstadkomma utveckling och engagemang. Flera förordade något fler ledamöter än tre i gruppen som tar fram förslaget, för att få med viktiga perspektiv och inriktningar.

Förslag på deltagare i grupp som tar fram förslag: Tjitte, Sofia, Lovisa, Teija, Per (eller Fredrik om Per har förhinder).

Styrgruppen beslutade

att arbeta enligt kansliets förslag, med tillägget att ha fem personer i arbetsgruppen som tar fram förslag till aktivitetsplan 2025–2025.

14. Övriga frågor

Planeringen inför styrgruppsmötet i september togs upp, och att det vore bra med information om mötet så snart som möjligt. Ulrika påminde om att styrgruppen tidigare har nämnt Jönköping som ett förslag för mötet i september. Styrgruppen höll med om att det är ett bra förslag, bland annat för att få möjlighet att träffa hela nätverkskansliet samband med mötet.

Ulrika påminde också om att utbildningen med MUCF, om hur vi kan arbeta med ungdomsperspektivet, ska genomföras vid styrgruppsmötet i september. Kansliet tar gärna emot synpunkter på upplägget för mötet.

15. Avslut

Tjitte tackade deltagarna och avslutade mötet.

Anna Hedberg

Sekreterare

Christina Milén Jacobsson

Justerare

